

Vizsolyi misszió hittel, szeretettel, összefogással*

Hitből, múltjából erőt merítve, a közösség áldozatos munkájával születik újjá Vizsoly. Az első teljes magyar nyelvű Biblia-fordítás történelmi települése alig öt esztendő alatt évtizedek mulasztását hozta be, emelkedő pályára állítva a falut. Az abauji misszió azonban túlmutat önmagán, jelentősége nemzeti léptékben mérhető.

Az országot három részre szakító, oszmándulás sújtotta XVI. században a reformáció összefonódott a nemzeti kulturális önazonosság megerősítésével. Ily módon a vészterhes idők szellemi-lelki pezsgése gyöngyözött ki magából 1590-ban a Biblia első teljes magyar nyelvű fordítását a közeli Gönc református lelkésze, Károli Gáspár munkásságának köszönhetően. Vizsoly ezzel örökre beleírta magát a magyar kultúrtörténetbe, és olyan gazdag hagyatékokat teremtett, melyre ma is lehet építeni.

Az ezer lelket számláló falu mégis évtizedeken keresztül csöndesen sorvadt. Lakossága elöregedett, kedvezőtlenül cserélődött, a bibliás és nemzeti örökség háttérbe szorult. 2011 őszén azonban Kovács Zsolt Levente tiszteletes

úr személyében új, fiatal és hittel elszánt lelkész érkezett a faluba, aki nem tétlenkedett, hanem nekilátott az építésnek.

A hívekből élő közösséget, a téglákból kultúraőrző épületeket emelt a hit és a felelő helyi akarat. A vizsolyiak 2012 tavaszán 4000 almafacsemetét ültettek el a faluban a jövőbe vetett ragaszkodó hit jelképeként, követve Luther Márton azon gondolatát, mely szerint *„ha tudnám, hogy holnap elpusztul a világ, még ma ültetnék egy almafácskát.”* A tiszteletes úr kezdetől a Vizsolyi Bibliára ala-

pozta építő munkáját, és mindarra, amit az első magyar nyelvű Szentírás jelent. Ennek jegyében 2013-ban megépült az egykori nyomdászmaster, Mantskovit Bálint nevét viselő bibliás könyvesház és kávézó, mely az egykorvult, de hosszú ideje alig-alig csordogáló turizmus fellendítésének fontos lépésének bizonyult.

Épp ilyen nagy jelentőségű kezdeményezés volt a cigánymissziós tevékenység beindítása, ennek keretében – Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere 6 millió forintos támogatásával –

* Az írás első közzélése megjelent a Demokrata XX. évf. 44. számában, 2016. november 3-án (30-31. oldal). Vizsolyi misszió. Amire Kovács Zsolt Levente népfoiskolája épül.

egy felújított parasztházban működik a Száz Juhocskai Gyermekek Háza. Itt rendszeresen baba-mama klubot is tartanak, melyek már érezhetően jó irányú folyamatokat indítottak el; a legreménytelenebbnek tetsző helyzetben élők számára is fontos lett a saját életük és a gyerekeik jövője, és magukénak kezdték érezni a tiszteletes úr által szolgáltatott ügyet. Másrészt fogalmazva a vizsolyiak – cigányok és magyarok, reformátusok és katolikusok – előtt tétován bár, de valóságosnak ható jövőképek kezdtek kibontakozni.

Évekkel korábbi vizsolyi látogatásunkkor, bár harsogó tavasz volt, érdeklődő turistáknak hírért-hamvát sem láttuk. Idén viszont egyre többen jönnek, a hűvös október végi szürkéségben is érkeznek a vendégek hétköznapi és hétvégén egyaránt. Mint Kovács Zsolt Leventétől megtudjuk, október 22-én például egyetlen napon 242 látogató Vizsolyban.

Egyre több a látóval. A faluban tiszteletre méltó lendülettel és önzetlen közösségi összefogással épülnek az egyedülálló, sokszínű örökséget közérthetően, átélhetően feltáró intézmények.

A Mantskovit Bálint Nyomdatörténeti Múzeum a magyarországi sokszorosító műhelyek terjedésébe enged bepillantást, az egykori tehénistállóból átalakított Vincellér Házban berendezett Bortól a Bibliáig című tárlat részben a tokaji borutat mutatja

be 14 stációban, nagyjából Károli Gáspár életútját ismerhetjük meg. Kevesen tudják, de a jelen Biblia-fordító hegyaljai szőlőbirtokosként a borból tekintélyes vagyona tett szert, amit azonban nem öncélúan halmozott fel, hanem a Szentírás magyar nyelvre ültetésére fordította. Erre utal a tárlat jelmondata: „A Bibliában a víz is borra, Vizsolyban a bor is Bibliává válik.”

A tárlat Szabó András irodalomtörténész, Monok István, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ főigazgatója, Zelenák István tokaaji helytörténész és Kovács Zsolt Levente vizsolyi református lelkipásztor kutatásai nyomán állt össze és lett történetileg hitelessé. És példás közösségi összefogás nyomán jött létre, ki-ki hozzátett annyit, amennyit tudott. Ezzel a korabeli hagyomány is tovább él, hiszen az egykori Biblia-fordítás szintén széles körű önzetlen összefogásnak volt köszönhető az ügyet értő és magukénak valló kegyes főuraktól a hatalmas munkába engedély nélkül belevágó Károli Gáspáron át az emiatt ugyancsak kockáztató, lengyel anyanyelvű, Árva vármegyei illetőségű Mantskovit Bálintig, akinek a jövőben a tervek szerint szobrot állítanak a templomkertben. A Szentírás magyarítása olyannyira nem volt veszélytelen vállalkozás, hogy egy följelentés nyomán eljárás indult a nyomdászmeister ellen, a vidék

birtokos ura, Rákóczi Zsigmond egyenesen arra kapott utasítást a magyarországi hadak főparancsnokától, hogy kobozza el a nyomtató eszközöket, ám a sokszorosító üzem költségeit jövedelméből álló magyar főúr megtagadta ezt, így végül sikeresen befejeződhetett a fordítás és a nyomtatás. Ennek köszönhetően az első teljes magyar nyelvű Biblia-fordítás 800 példányban jelent meg.

A Károli-kiállítás a magyar reformátusság tágabb örökségéből is merít, az egyik teremben az erdélyi Kraszna (az egykorvolt Kraszna vármegye székhelye, ma a román közigazgatás szerint Szilágy megyéhez tartozik) kálvinista templomának kazettás mennyezetének rekonstrukcióját láthatjuk, a másikban a régi Kis-Küküllő vármegyében (ma Maros megyében) található Gogánváralja festett kazettáinak mását csodálhatjuk meg; utóbbi azért is rendkívül értékes, mert a gogánváraljai a Kárpát-medence legrégebbi ilyen díszítésű református temploma, 1509 és 1517 között épült. Ezért is támogatta a Hungaricum Bizottság két és félmillió forinttal a Magyar Nemzeti Galéria Magyar Régi Magyar Gyűjteményében őrzött eredeti festett kazettás mennyezet vizsolyi rekonstrukciójának elkészítését, melyben nagy szerepe volt Purnhauser Rozina és Kozma Péter festő-restaurátoroknak.

Az örökség éltetése jegyében Csomós József tiszáninneri református püspök támogatásával nemrég a Mantskovit Bálint által összeállított, a Vizsolyi Bibliához mellékelte, annak jobb megértését segítő név- és tárgymutató, az Index Biblicus szép kivitelű, az eredetivel egyező hasonmás kiadása is megjelent. Karácsonyra elkészül a Vizsolyi Biblia hungarikum-kiadása különleges, kézműves minőségű papíron, Vincze László és fiai szentendrei családi kézműves papírmerítő műhe-

lyében, és még idén elhelyezik a nyomdatörténeti múzeumban Kálvin János mellszobrát, Babusa János szobrászművész adományát, melynek anyagköltségét egy idős fővárosi asszony, dr. Nagy Piroska nyugalmazott doktornő nagylelkű felajánlása teremtette elő.

A következő nagy vállalkozás pedig egy pincemúzeum kialakítása lesz, mely egyben az egykori keresztény katakombák világát is megidézi, és szakrális térként is szolgál majd. Erre a gyülekezet 11 millió forint támogatást kapott az Emberi Erőforrások Minisztériuma alá tartozó Nemzeti Kulturális Alaptól.

A vizsolyiak készülődnek a reformáció jövőre esedékes ötszázadik évfordulójára is, ennek keretében a gyülekezet a református hitvalló ősök életét, munkásságát újabb, Bibliás Konfeszorok című kiállítás keretében fogja bemutatni. Vizsoly azért is

különleges helyszíne a korabeli történelemnek, mert az itteni református gyülekezet nem engedte az ellenreformációnak visszavenni az Árpád-kori templomot. Az azóta eltelt 500 évben azonban a két közösség kölcsönösen kiengeztelődött, és mély szeretetben munkálkodnak együtt Vizsoly és a nemzet jövőjéért.

Ami a templomot illeti, befejeződött a freskók feltárása és kon-

zerválása. Ennek nyomán Vizsoly a megcsönkített Magyarország leggazdagabb Árpád-kori falfestmény-kincsével büszkélkedhet. Nem véletlen, hogy a magyar kormány történelmi emlékhellyé minősítette, tavaly pedig a vizsolyi református gyülekezet a Hungarikum Bizottság elismerő kitüntetésében részesült.

A cél a kulturális terek további fejlesztése és ezáltal a közösség, tágabb értelemben a nemzet lelki újjászületése. Vizsolyban egyre többen érzik magukénak az ügyet, a református közösség ökumenikus szeretetben dolgozik együtt a katolikus gyülekezettel.

Az építés jelentősége azonban messze túllép a falu határán. Ez térségi, sőt, nemzetstratégiai fejlemény. Olyan magyar kulturális végvár épül ugyanis, amely széles nemzeti összefogással, még bátrabb állami szerepvállalással, például elhagyott házak, telkek megvásárlásával képes lehet a maga szeretetteljes történelmi kisugárzásával, idővel gazdasági erejével ellensúlyozni a lopakodó új Trianont, a magyar falvak lakosságának felgyorsult kicserélődését, a szlovák nyelvhatár egyre délebbre tolódását, az itteni végek Kassa agglomerációjává alakulását. Abaúj megmentése valódi nemzeti misszió, amiben élen jár a vizsolyi közösség, de ereje egyedül még nem elégséges – épp ezért minden támogatást megérdemel.

ÁGOSTON BALÁZS a Magyar Demokrata hetilap főmunkatársa. 1976-ban született Budapesten. Az egri Eszterházy Károly Főiskolán szerzett kommunikáció szakos diplomát, érdeklődési területe a nemzetpolitika, a vidékfejlesztés és a gasztronómia. Társzerzője három publicisztikai gyűjteménynek: „Mi sokkal jobban gyűlölünk titeket” – magyarellenes és neosztálinista közbeszéd a magyarországi médiában (Magyar Ház Kiadó, 2004), Turulmadár az Akropoliszon – tényezők az európai civilizációért (Magyar Ház Kiadó, 2005),

Lámpást adott-e az Úr kezünkbe? (esszégyűjtemény, a Jövő Értelmsége Projekt kiadványa, 2015). Elismerései: Stolmár G. Ilona Emlékgyűri (az Új Idők szerkesztőbizottságától, 2001). Vidékfejlesztési Miniszteri Elismerő Oklevél (2013).

KOVÁCS ZSOLT LEVENTE Született Tiszafüreden, 1985-ben. Református lelképásztor Vizsolyban. Iskoláit Sárospatakon a Református Kollégium Gimnáziumában, majd a teológiát Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán végezte. Jelenleg ugyanitt doktorandusz hallgató bibliai-teológia tárgykörben. Nős, felesége gyógypedagógus, jelenleg négy gyermekük van.